

Hukuk Genel Kurulu 2020/333 E. , 2022/1342 K.

•

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ:Asliye Hukuk Mahkemesi

1. Taraflar arasındaki "tapu iptali ve tescil" davasından dolayı yapılan yargılama sonunda, ... 3. Asliye Hukuk Mahkemesince verilen davanın kabulüne ilişkin karar davalı vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine Yargıtay 1. Hukuk Dairesince yapılan inceleme sonucunda önce onanmış, davalı vekilinin karar düzeltme isteminde bulunması üzerine onama kararı kaldırılarak karar bozulmuş, Mahkemece Özel Daire bozma kararına karşı direnilmiştir.

2. Direnme kararı davalı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

3. Hukuk Genel Kurulunca dosyadaki belgeler incelendikten sonra gereği görüşüldü:

I. YARGILAMA SÜRECİ

Davacılar İstemi:

4. Davacılar vekili dava dilekçesinde; müvekkillerinin kardeş, davalının ise müvekkillerinin 09.06.2012 tarihinde ölen babaları ...'nın 1985 yılında boşandığı ilk eşi olduğunu, müvekkillerinin anneleri...ile babaları ...'nın 1986 yılında evlenip 2005 yılında boşandıklarını, boşanmadan sonra babalarının müvekkilleri ile ilişkiyi keserek ilk evliliğinden olan çocukları ile görüşmeye başladığını, babalarının 2012 yılı Şubat ayında kanser tedavisi gördüğünü, davalı ile davalının çocuklarının tedavi sırasında babaları ile ilgilendiklerini, tedavi sırasında dava konusu taşınmazın mirastan mal kaçırmak amacıyla bağışlanmasına rağmen 50.000TL karşılığı satış gösterilmek suretiyle muvazaalı olarak temlik edildiğini ileri sürerek ... ili, .ilçesi, .mahallesi 1443 ada 15 parsel, 1. kat. 8 numaralı bağımsız bölüm sayılı bölümün kaydının müvekkillerinin babaları ...'dan intikal eden miras hisseleri oranında iptali ile müvekkilleri adına miras hisseleri oranında tesciline karar verilmesini talep etmiştir.

Davalı Cevabı:

5. Davalı usulüne uygun tebligata rağmen cevap dilekçesi sunmamıştır.

İlk Derece Mahkemesi Kararı:

6. ... 3. Asliye Hukuk Mahkemesinin 17.03.2015 tarihli ve 2013/550 E., 2015/178 K. sayılı kararı ile; davalı adına oluşturulan tapunun dayanağı olan resmî senedin 19.05.2012 tarihinde yapıldığı, getirtilen veraset ilamına göre muris ...'nın ise 09.06.2012 tarihinde öldüğü, davacıların murisi Selami'nin o tarih itibarıyla ağır kanser hastası olup söz konusu intikal nedeniyle terekesinden artı değer çıkmadığı ve öncesinde söz konusu satışı yapmasını gerektirir bir borcu olduğu hususunda davalı tarafça herhangi bir savunma sunulmadığı, kanser hastası olup ölümü yakın olan kişinin ölümünden yirmi gün önce yaptığı böyle bir satışın doğrudan mirasçılardan mal kaçırmak kastıyla olduğunun kabulünün gerektiği gerekçesiyle davanın kabulüne mahallesi 1443 ada 15 nolu parselde bulunan 8 nolu bağımsız bölümün davalı adına olan tapusunun 2/7 paya ilişkin kısmının iptali ile 1/7 payının davacı ..., 1/7 payının davacı ... adına tapuya kayıt ve tesciline karar verilmiştir.

Özel Daire Bozma Kararı:

7. Mahkemenin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde davalı vekili temyiz isteminde bulunmuştur.

8. Yargıtay 1. Hukuk Dairesinin 19.12.2016 tarihli ve 2016/8326 E., 2016/11228 K. sayılı kararı ile hükmün onanmasına karar verilmiştir.

9. Onama kararına karşı süresi içinde davalı vekili karar düzeltme isteminde bulunmuştur.

10. Yargıtay 1. Hukuk Dairesinin 16.11.2017 tarihli ve 2017/1583 E., 2017/6541 K. sayılı kararı ile;

"...Somut olaya gelince, davalıya dava dilekçesinin 06.03.2014 tarihinde tebliğ edildiği, 27.06.2014 tarihli ara karar evrakının (taraflara ön inceleme duruşma davetiyesinin tebliği için) davalıya 13.08.2014 tarihinde tebliğ edildiği, 30.10.2014 tarihinde yapılan ön inceleme duruşmasına sadece davacı vekilinin katıldığı, davalının katılmadığı, bu şekilde tamamlanan ön inceleme duruşmasının sonunda tahkikat aşamasına geçilmesine karar verildiği ve duruşmanın ertelendiği, tahkikat duruşması için yukarıda belirtilen düzenlemelere aykırı olarak davalıya tebligat çıkarılmadığı, sonraki celselerin davalının yokluğunda görüldüğü ve 17.03.2015 tarihli 4.celsede karar verildiği anlaşılmaktadır. Bunun sonucu olarak davalının eldeki davada savunma hakkının kısıtlandığı ortadadır.

Hâl böyle olunca, anılan yasal düzenlemeler gözetilerek ve usulü hükümler yerine getirilerek ondan sonra hüküm oluşturulması gerekirken savunma hakkı kısıtlanarak usul ve yasaya aykırı şekilde karar verilmiş olması doğru değildir..." gerekçesiyle karar bozulmuştur.

Direnme Kararı:

11. ... 3. Asliye Hukuk Mahkemesinin 20.03.2018 tarihli ve 2018/66 E., 2018/208 K. sayılı kararı ile; dava dilekçesinin davalıya usulüne uygun olarak tebliğ edildiği, herhangi bir cevap sunulmadığı, dilekçeler aşamasının bitmesi sonrasında ön inceleme duruşma gün ve saatinin tebliğ edildiği ve davalının ön inceleme duruşmasına da katılmadığı, mevcut hukukî duruma göre davalının artık delil ve tanık bildirme hakkının usulen kalmadığı, sadece davacı tarafından bildirilen delillere ve tanıklara dayanabileceği, davacı tarafından tapu kaydı, resmî senet, tanık ve veraset ilamı deliline dayanıldığı, özellikle yemin deliline dayanılmamış olduğu, buna göre davalı tarafın haberdar olduğu davanın hüküm aşamasına kadar her zaman duruşmaya katılıp davacı tarafından bildirilen delillere dayanma hakkının mevcut olduğu, kanunu bilmemenin de mazeret sayılamayacağı, buna göre tahkikat duruşma gününün ayrıca tebliğ edilmesinin usulü olarak sonucu değiştirir bir hâlinin olmadığı, bu durumun başlı başına savunma hakkının kısıtlanması olarak değerlendirilemeyeceği ve yargılamayı en kısa sürede ve en az masraf ile bitirilmesi yönündeki genel kural kapsamında tahkikat duruşma gününün davalı tarafa tebliğ edilmesinin gerekmediği gerekçesiyle direnme kararı verilmiştir.

Direnme Kararının Temyizi:

12. Direnme kararı süresi içinde davalı vekili tarafından temyiz edilmiştir.

II. UYUŞMAZLIK

13. Direnme yolu ile Hukuk Genel Kurulu önüne gelen uyuşmazlık; eldeki davada tahkikat duruşması için mutlaka davalıya tebligat yapılmasının gerekip gerekmediği, buradan varılacak sonuca göre davalının savunma hakkının kısıtlanıp kısıtlanmadığı noktasında toplanmaktadır.

III. GEREKÇE

14. Uyuşmazlığın çözümü için öncelikle konu ile ilgili kavramların ve yasal düzenlemelerin açıklanmasında fayda bulunmaktadır.

15. Hak arama hürriyeti, 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın (Anayasa) 36. maddesinde;

"...Herkes, meşru vasıta ve yollardan faydalanmak suretiyle yargı mercileri önünde davacı veya davalı olarak iddia ve savunma ile adil yargılanma hakkına sahiptir. Hiçbir mahkeme, görev ve yetkisi içindeki davaya bakmaktan kaçınmaz..." şeklinde düzenlenmiştir.

16. Ayrıca Anayasa'nın 90. maddesinin son fıkrasında usulüne göre yürürlüğe konulmuş milletlerarası antlaşmaların kanun hükmünde olduğu, bunlar hakkında Anayasa'ya aykırılık iddiası ile Anayasa Mahkemesine başvurulamayacağı, temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası antlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası antlaşma hükümlerinin esas alınacağı ifade edilmiştir.

17. Bu bağlamda ülkemizin de taraf olduğu Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 6. maddesinde adil yargılanma hakkı ayrıntılı yer almış olup, gerek Anayasa gerekse AİHS düzenlemelerine koşut olarak da 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun (HMK) 27. maddesinde "Hukuki dinlenilme hakkı" başlığıyla;

" (1) Davanın tarafları, müdahiller ve yargılamanın diğer ilgilileri, kendi hakları ile bağlantılı olarak hukuki dinlenilme hakkına sahiptirler.

(2) Bu hak;

a) Yargılama ile ilgili olarak bilgi sahibi olunmasını,

b) Açıklama ve ispat hakkını,

c) Mahkemenin, açıklamaları dikkate alarak değerlendirmesini ve kararların somut ve açık olarak gerekçelendirilmesini,

içerir." amir hükmüne yer verilmiştir. İddia ve savunma hakkı olarak da bilinen bu hak, tarafların, yargılama konusunda tam bilgi sahibi olmalarını, açıklama ve ispat hakkını tam ve eşit olarak kullanabilmelerini; yargı organlarının da, bu açıklamaları dikkate alarak gereği gibi değerlendirme yapıp karar vermelerini zorunlu kılmaktadır.

18. Tarafların yargılama konusunda ve yargılama aşamalarında tam bilgi sahibi olmalarının usulüne uygun olarak yapılacak tebligatla sağlanabileceğinden kuşku bulunmamaktadır.

19. Nitekim HMK'nın "Tarafların duruşmaya daveti" başlıklı 147. maddesinin 7251 sayılı değişiklikten önceki ilk hâlinde bu husus; "(1) Taraflar, ön inceleme aşamasının tamamlanmasından sonra tahkikat için duruşmaya davet edilir.

(2) Taraflara gönderilecek davetiyede, belirlenen gün ve saatte geçerli bir özü olmadan mahkemede hazır bulunmadıkları takdirde, duruşmaya yokluklarında devam edileceği ve yapılan işlemlere itiraz edemeyecekleri bildirilir." şeklinde vurgulanmıştır.

20. Anılan madde 2020 yılında yapılan 7251 sayılı Kanun değişikliği ile; "1) Taraflar, ön inceleme aşamasının tamamlanmasından sonra tahkikat (EKLENMİŞ İBARE RGT: 28.07.2020 RG NO: 31199 KANUN NO: 7251/16) ve sözlü yargılama için duruşmaya davet edilir.

(2) Taraflara gönderilecek davetiyede, belirlenen gün ve saatte geçerli bir özü olmadan mahkemede hazır bulunmadıkları takdirde, duruşmaya yokluklarında devam edileceği ve yapılan işlemlere itiraz edemeyecekleri (EKLENMİŞ İBARE RGT: 28.07.2020 RG NO: 31199 KANUN NO: 7251/16) , tahkikatın sona

erdiği duruşmada sözlü yargılamaya geçileceği, sözlü yargılama için duruşmanın ertelenmesi hâlinde taraflara ayrıca davetiye gönderilmeyeceği ve 150 nci madde hükmü saklı kalmak kaydıyla, yokluklarında hüküm verileceği bildirilir.” hâlini almıştır. Yapılan değişiklik ile ön inceleme aşamasının tamamlanmasından sonra, tarafların sadece tahkikat aşaması için değil sözlü yargılama aşaması için de duruşmaya davet edileceği, tahkikatın sona erdiği duruşmada kural olarak sözlü yargılamaya geçileceği, ancak hukukî dinlenilme hakkının zedelenmemesi için sözlü yargılama için duruşmanın ertelenmesi hâlinde usulüne uygun ihtar yapılmış olması koşuluyla ayrıca taraflara davetiye gönderilmeyeceği, tarafların sözlü yargılama için belirlenen duruşmaya gelmemesi hâlinde yokluklarında hüküm verileceği hususlarının davetiyede ihtar edileceği hususu belirtilmiştir.

21. Görüldüğü gibi Kanun koyucu 27. maddede yer alan hukukî dinlenilme hakkının zedelenemeyeceğini özellikle vurgulamış ve bu yönde düzenlemeler yapmıştır. Her iki hâlde de ön inceleme aşaması tamamlandıktan sonra tahkikat aşamasına geçilmesi durumunda tarafların duruşmaya davet edilmesi hususu zorunludur.

22. Yukarıdaki bilgiler ışığında somut olay değerlendirildiğinde; 1947 doğumlu miras bırakan ...'nın 09.06.2012 tarihinde öldüğü, geriye ikinci eşinden olma davacı çocukları ve. ile ilk eşinden olma çocuklarının kaldığı, davalı ...'nin murisin 1985 yılında boşandığı ilk eşi olduğu, murisin ölmeden önce adına kayıtlı 1443 ada 15 parsel sayılı taşınmazdaki 8 nolu bağımsız bölümü 29.05.2012 tarihinde satış sureti ile davalıya temlik etmesi nedeni ile eldeki davanın açıldığı anlaşılmıştır.

23. Dava dilekçesinin 06.03.2014 tarihinde, taraflara ön inceleme duruşma davetiyesinin tebliğine ilişkin yapılan 27.06.2014 tarihli ara karar evrakının ise 13.08.2014 tarihinde davalıya tebliğ edildiği, 30.10.2014 tarihinde yapılan ön inceleme duruşmasına sadece davacı vekilinin katıldığı, davalının katılmadığı, bu şekilde tamamlanan ön inceleme duruşmasının sonunda tahkikat aşamasına geçilmesine karar verilerek duruşmanın ertelendiği, yukarıda belirtilen düzenlemelere aykırı olarak tahkikat duruşması için davalıya tebligat çıkarılmadığı ve sonraki celselerin davalının yokluğunda görüldüğü, 17.03.2015 tarihli dördüncü celsede ise nihai kararın verildiği görülmüştür. Eldeki davada davalının savunma hakkının kısıtlandığı ortadadır.

24. Hâl böyle olunca, Hukuk Genel Kurulunca da benimsenen Özel Daire bozma kararına uyulması gerekirken, önceki kararda direnilmesi usul ve yasaya aykırıdır.

25. Bu nedenle direnme kararı bozulmalıdır.

IV. SONUÇ:

Açıklanan nedenlerle;

Davalı vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile direnme kararının Özel Daire bozma kararında gösterilen nedenlerden dolayı 6217 sayılı Kanun'un 30. maddesi ile 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'na eklenen Geçici 3. maddesine göre uygulanmakta olan 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 429. maddesi gereğince BOZULMASINA,

İstek hâlinde temyiz peşin harcının yatırana geri verilmesine,

Aynı Kanun'un 440/III-1. maddesi uyarınca karar düzeltme yolu kapalı olmak üzere, 19.10.2022 tarihinde oy birliği ile kesin olarak karar verildi.

***** Kişisel Verilerden Arındırılmıştır *****